

Dušan Nolimal

Nacionalni inštitut za javno zdravje

POVEZOVANJE RAZISKOVANJA, POLITIKE IN PRAKSE V JAVNEM ZDRAVJU: PRIMER POLITIKE DO KONOPLJE

Izvleček

Namen: Prispevati k razpravi o (ne)primernosti sedanje prohibicije pridelovanja, prometa in uporabe konoplje (kanabisa oz. marihuane). Preučiti uporabo raziskovanja v javnem zdravju pri oblikovanju politike do konoplje. Metode: pregled literature; analiza dokumentov, zakonodaje in spletnih strani; sekundarna analiza zdravstvenih, policijskih in pravosodnih podatkov; kvalitativni intervjuji; opazovanje z udeležbo. Nekatera raziskovalna vprašanja: Ali je reševanje problema konoplje s prohibicijo in kaznovanjem učinkovit in etično sprejemljiv način ukrepanja? Ali ni morda prav prohibicija probleme še nakopičila, če ne celo ustvarila novih? Kakšen je obseg uporabe raziskovalnih dokazov pri oblikovanju politike do konoplje? Ali so oblike posredovanja znanja uporabne za politično odločanje? Kateri so uveljavljeni načini sodelovanja med raziskovalci, politiki in praktiki? Rezultati: V Sloveniji je rekreativno (in /ali medicinsko) konopljo poskusilo 15,8 odstotkov prebivalcev v starosti od 15-64 let. Konopljo kot prvo drogo uporabe navaja 45,9 odstotka (starost 15-24 let) in 3,5 odstotka (starost 25 let in več) vključenih v zdravljenje. V zadnjih desetih letih smo zabeležili skoraj 80.000 kršitev na področju prepovedanih drog, med njimi približno 70 odstotkov zaradi konoplje. Sodimo v sam evropski vrh po številu zasegov »domače« konoplje na prebivalca. Med prvimi smo tudi v prepoznavanju dejanj povezanih z rabo konoplje kot kaznivih, medtem ko se jih v večini evropskih držav uvršča med prekrške. Uporabniki konoplje so lahko deležni kar trikrat več represije kot v drugih državah EU. Ni strategije upravljanja in posredovanja znanja. Raziskovanje, oblikovanje politike in ukrepanje potekajo v različnih organizacijskih okoljih in podprti z različnimi resursi. Prepoznali smo tri načine (ne)sodelovanja med deležniki: "pristop slonokoščene stolpa", lobiranje in partnerstvo ter uporabo (pogosto še) ne dovolj z dokazi podprtih konceptov in teorij. Raziskovalni izsledki se pogosto "izgubijo s prevodom" v politiko. Zaključek: Na uporabo raziskovalnih izsledkov v politiki do konoplje ne vplivajo le dokazi in (ne)znanje, ampak predvsem formalne in neformalne institucionalne strukture za odločanje (razmerja moči), vrednote (ideologije, interesi in prepričanja), lobiranje (prepričevanje) in mediji. Odločevalci potrebujejo bolj kredibilne, multidisciplinarne, relevantne, razumljive in hitro dostopne javnozdravstvene podlage/mnenja. Odgovoriti moramo na vprašanje, kakšni so stroški in prednosti (ne)nadaljevanja prohibicije in z odstranjevanjem nekaterih političnih in institucionalnih ovir osvoboditi sredstva za raziskovanje ter z dokazi podprto javnozdravstveno politiko do konoplje.

Ključne besede

Konoplja, prohibicija, raziskovanje, oblikovanje politike, praksa, javno zdravje